

Diyabetik Ayak İnfeksiyonu ve Tedavisi

Dr. M. Bülent Ertuğrul

Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi

İnfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji A.D.

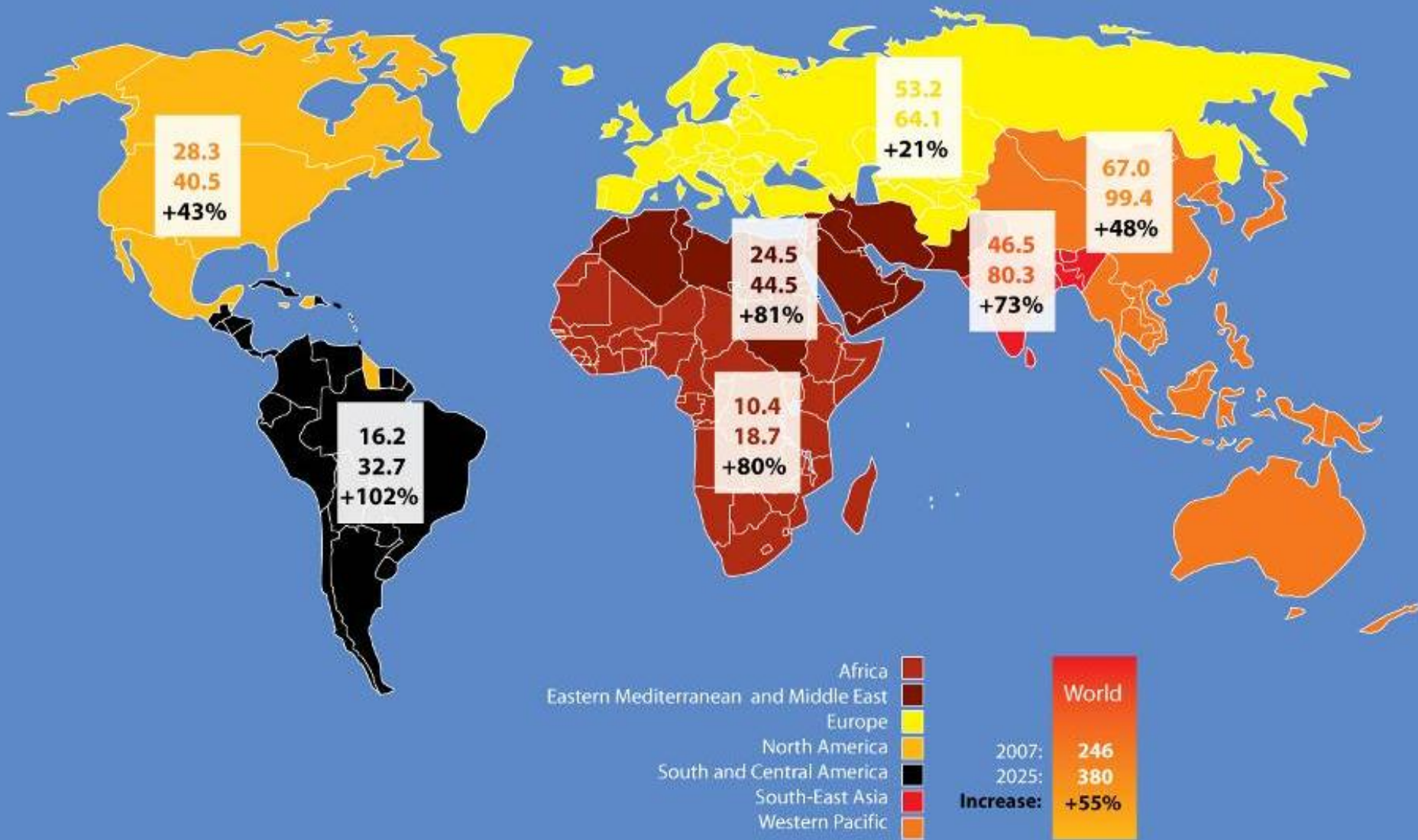
Tanju Okan
Öyle Sarhoş Olsam ki

YALÇIN MENTEŞ'İN
**BACAĞI
KESİLDİ**

Yetişkinlerde diyabet; 2007'den 2025'e

Diabetes Atlas, 3rd ed., International Diabetes Federation 2006

❖ Ayak infeksiyonları diyabetik hastalarda önemli morbidite ve mortalite nedenidir

❖ Diyabetik hastaların hastaneye başvurularının en az %20'sinde neden ayak sorunlarıdır

❖ Alt ekstremitte amputasyonlarının başta gelen nedeni de diyabetik ayak infeksiyonlarıdır ve bu oran %50-70 arasında değişmektedir

❖ Tüm dünyada diyabetin ayak komplikasyonu nedeniyle 30 saniyede bir ayak kaybı yaşanmaktadır

Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 1997;25:1318-26

Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 2004;39:885-910

Ertuğrul MB. ve ark. *Klimik Derg* 2004;17(1):3-12

Armstrong DG, et al. *J Diabetes Science and Technology* 2011, 5: 1591-1595

20 Kas

26 kemik

**128
Ligament**

32 Eklem

**7200 Sinir
ucu**

Diyabetik hasta popülasyonu % 13 - 14

Ayak ülseri gelişen hasta % 15 - 25

İnfeksiyon gelişen hasta % 40 - 80

Hafif % 40

Orta % 30 -40

Ciddi % 20 - 30

Ülkemizde diyabetli hastaların erişkin nüfusa oranı %13,7

Satman I, ve ark. TURDEP Çalışma Grubu 2011

"400 - 500 bin diyabetik ayak infeksiyonu olan hasta var"

Yardımda sorunlar var;

- ✓ Konu ile ilgilenen yeterli hekim sayısı yok
- ✓ İlgilenen hekimlerin birbirleri ile ilişkisi yok
- ✓ Hastalar hastaneye yatırıldıklarında uzun süre yatıyorlar
- ✓ Kolay tedavi edilemeyeceklerine dair inanış
- ✓ En kolay yol amputasyon

DIYABETİK AYAK İNFEKSİYONU GELİŞİMİNİN FİZYOPATOLOJİSİ

- ❖ Bağışıklık sisteminin yetersizliği
(nötrofil fonksiyon yetersizliği*)
- ❖ Nöropati
- ❖ Vasküler yetmezlik
(*İyileşmenin zayıf oluşu)

Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 2004;39:885-910
Ertuğrul MB. ve ark. *Klimik Derg* 2004;17(1):3-12

Adriaen Van der Velde, (1636-1672) Amsterdam Historical Museum

İnsulin eksikliği

Anormal vasa
nervorum

Yağ asidi
metabolizmasında
anormallik

Hiperglisemi

Poliol aktivitesinde artma

Miyoinositol geri
alımında azalma

Nöral proteinlerin
glikozillenmesinde
artma

Nitrik oksit sentez ve
aktivitesinde azalma

Nöral miyoinositol
düzeyinde azalma

Aksonal
transportta azalma

Nöral iskemi

Nöral fonksiyon
azalması

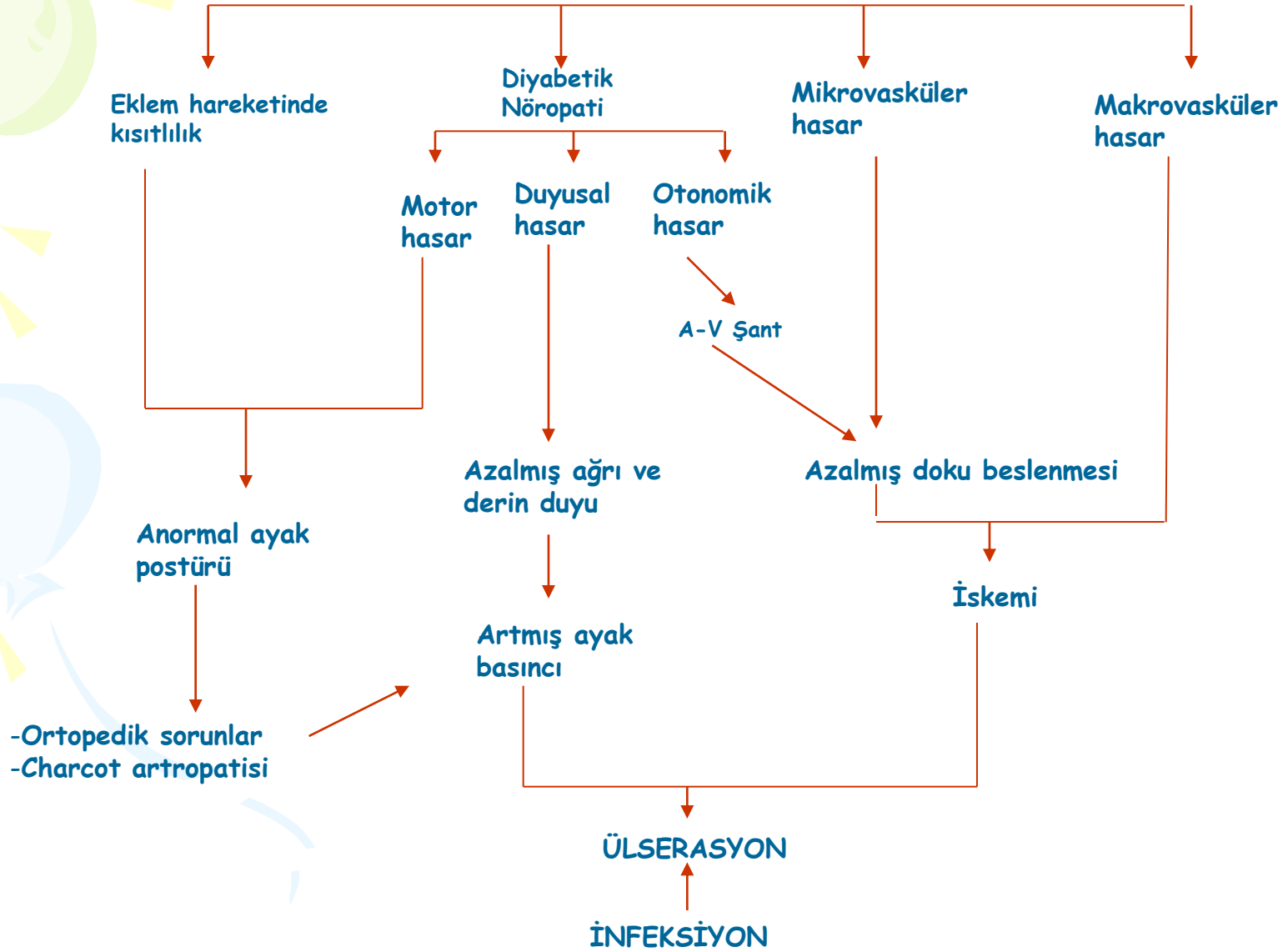
Nöropatinin klinik
olarak tesbiti

Ayak ülseri

Anormal
morfometri

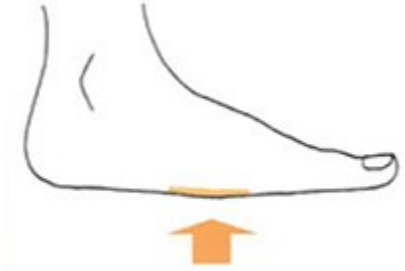
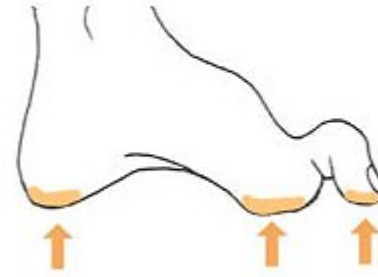
Nöral otoantikörlerin
gelişmesi

DİYABET

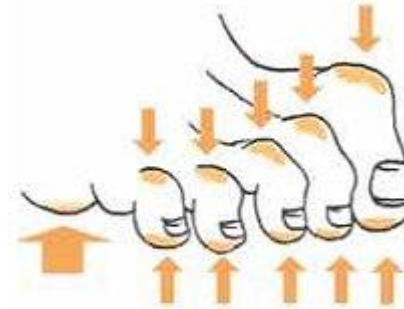

*The International Working Group on the Diabetic Foot. *International consensus on the diabetic foot*. Amsterdam. 1999

Ayakta Ülser İçin Riskli Bölgeler

Interdigital pressure

Ne
Yapmalı?

OLGU

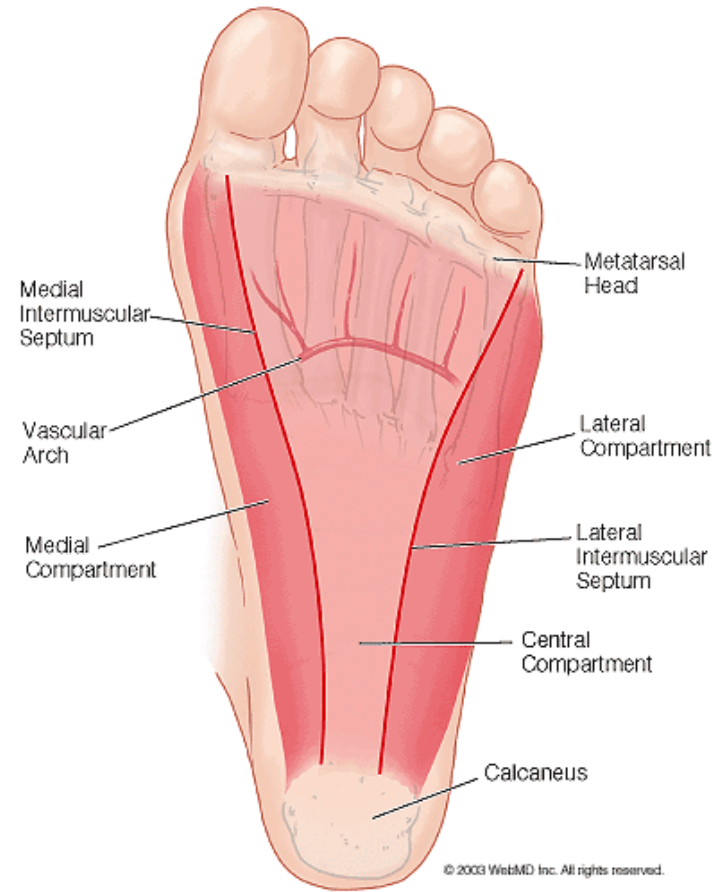
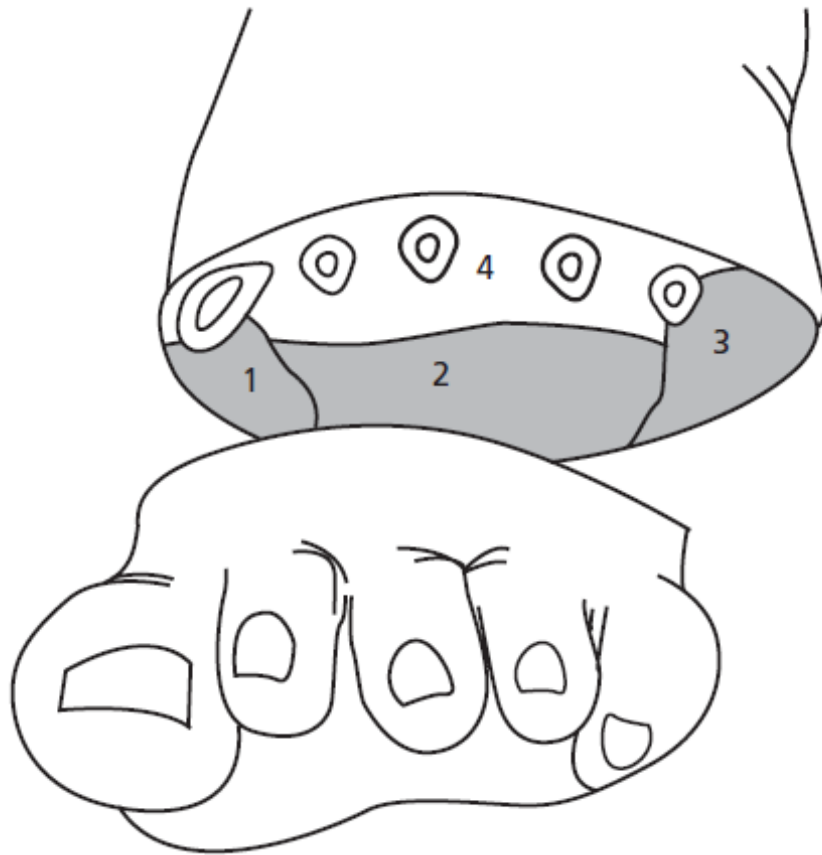
- ❖ H.P. 53 yaşında, erkek hasta,
- ❖ 70 kg ağırlığında, 1.68 m boyunda,
- ❖ 11 yıldır şeker hastası,
- ❖ Bilinen başka bir hastalığı (hipertansiyon vb.) ve sigara kullanım öyküsü yok,
- ❖ 2 aydır insülin tedavisinde,
- ❖ 3 ay önce sol ayak 2. parmağının altında yara çıkmış ve büyümüş,
- ❖ Başvurduğu doktor tarafından hastaneye yatırılarak önce damardan sonra ağızdan toplam 30 gün ampisilin/sulbaktam tedavisi verilmiş
- ❖ Tedavi sonrası yarası iyileşmiş ancak 2 hafta önce aynı yerden akıntı başlamış, aynı antibiyotiği ağızdan kullanmasına karşın ayağındaki infeksiyon kötüleşince polikliniğimize başvurdu.

Fizik muayene

- ❖ Ateş 38.8°C
- ❖ Solunum sayısı 28 / dak.
- ❖ Kalp taşikardik, ek ses üfürüm yok.
- ❖ Nabız sayısı 96 / dak.
- ❖ Sol ayakta kötü kokulu nekroze yara

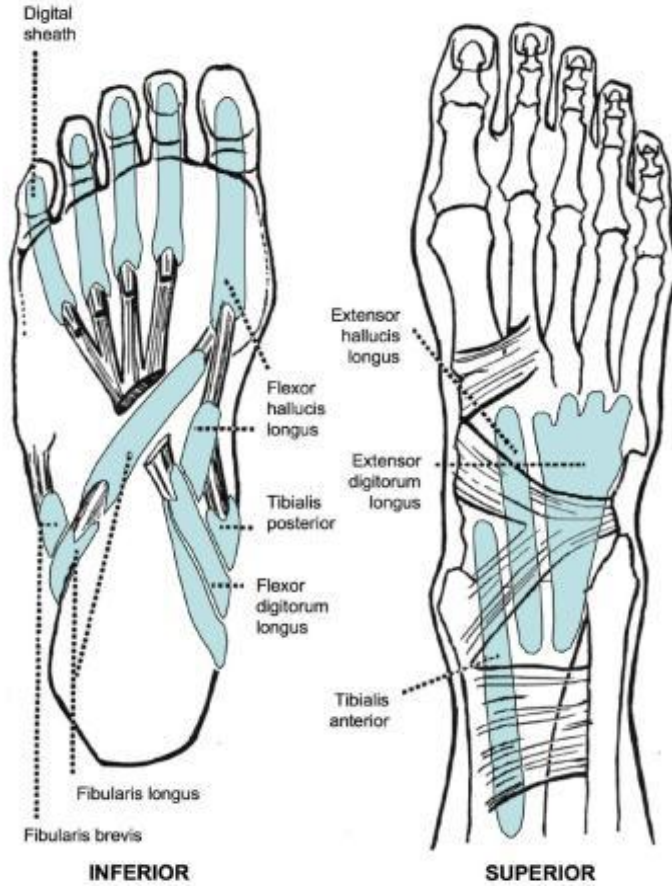

Ayak kompartmanları

Tendon kılıfları

Laboratuvar

- ❖ Lökosit: 18230/mm³ (parçalı %86,6)
- ❖ Hb: 9,8 gr/dL (normal değer; 13,6 - 17,2 gr/dL)
- ❖ Hematokrit %31,5 (normal değer; %40 - 53)
- ❖ CRP: 236 mg/dL (normal değer; <6 mg/dL)
- ❖ ESH: 98 mm/saat
- ❖ Prokalsitonin: 2,19 ng/mL (normal değer; <0,5 ng/mL)
- ❖ AKŞ: 253 mg/dL (normal değer; 70 - 105 mg/dL)
- ❖ Kreatinin: 1,23 mg/dL (normal değer; 0,7 - 1,3 mg/dL)

Soru 1

Hastamız PEDIS sınıflamasında infeksiyon değerlendirmesinde hangi evrededir?

- a. Evre 0
- b. Evre 1
- c. Evre 2
- d. Evre 3
- e. Evre 4

Diyabetik Ayak Patolojisinde Sınıflama Önerileri

- ❖ Yara yerinin derinliği parsiyel mi, yoksa tam kat mı?
- ❖ İnfeksiyon var mı?
- ❖ Kemik tutulumu var mı?

Ertuğrul MB. ve ark. *Klimik Derg* 2004;17(1):3-12

Pierre Julien Paulien (1731-1804)
Dying Gladiator (1779) - Louvre Museum

Wagner Sınıflaması

Evre 0:	Sağlam deri ile birlikte kemik çıkıntısı ve/veya kallus oluşumu (ülserasyon için risk)
Evre 1:	Derin dokulara yayılımın olmadığı yüzeysel ülser
Evre 2:	Tendon, kemik, ligament veya eklemi içeren derin ülser
Evre 3:	Apse ve/veya osteomyeliti içeren derin ülser
Evre 4:	Parmakları ve/veya metatarsı kapsayan gangren
Evre 5:	Kurtarılamayacak düzeyde ve amputasyon gerektiren topuk ve/veya ayağın bütününün gangreni

PEDIS sınıflaması* (1)

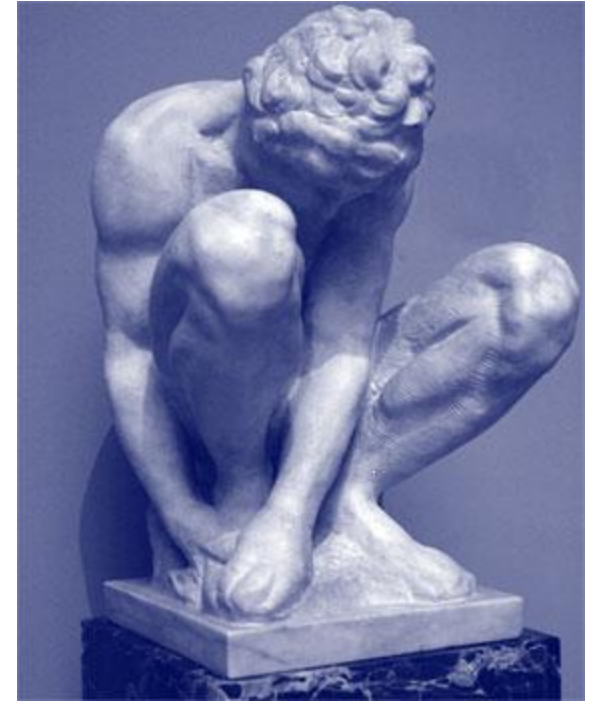
Doku beslenmesi (*Perfusion*):

Evre 1:

Etkilenen ayakta periferik arter hastalığı (PAH) belirtilerinin olmaması

Evre 2: PAH belirtileri var, ancak ciddi iskemi yok. Aralıklı kladikasyo var.

Evre 3: Ciddi iskemi varlığı

PEDIS sınıflaması (2)

Yaygınlık/büyükük (Extent/size):

Eđer olanaklı ise debridman sonrası yara boyutları cm² olarak belirlenmelidir.

Ülserin dış sınırları ülseri çevreleyen sağlam deriden itibaren ölçülmelidir.

Derinlik/doku kaybı (Depth/tissue loss)

Evre 1: Yüzeyel tam kat ülser, dermisten daha derin dokulara penetre olmamış.

Evre 2: Derin ülser, dermisen altında, subkutan yapılara penetre olmuş, fascia, kas veya tendon tutulumu var.

Evre 3: "Probing to bone" yöntemi veya direkt bakı ile kemik ve eklemi de içerecek şekilde ayağın bütün katlarının tutulduğunun belirlenmesi

*The International Working Group on the Diabetic Foot. 2003 4th International symposium on the diabetic foot.
The Netherlands-2003 Education CD

“Probing to bone” yöntemi ile ülser katlarının belirlenmesi

İnfeksiyon (*Infection*)

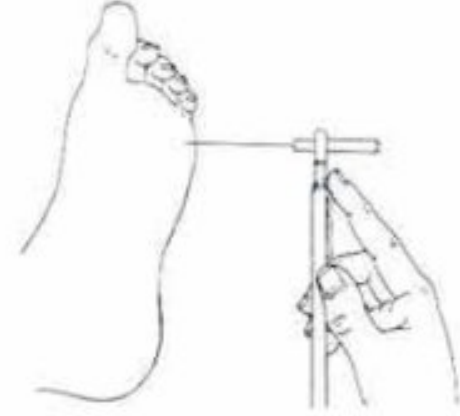
Yaranın Klinik Görünümü	İnfeksiyon Derecesi	
	IDSA	PEDIS
İnflamasyona ait bulgu (eritem, ağrı, indürasyon, duyarlılık, ısı artışı) ve pürülan akıntının olmaması	İnfeksiyon yok	1
İki veya daha fazla eritemli alan, ancak büyüklükleri 2 cm ² 'yi aşmamış ülsere lezyon, infeksiyon deri ve/veya yüzeysel cilt altı doku ile sınırlı. Lokal veya sistemik belirti yok.	Hafif	2
Sistemik olarak iyi durumda, metabolik olarak stabil infekte ayak yarası ve aşağıdaki bulgulardan en az biri olan hasta; 2 cm ² 'den büyük selülit, lenfanjit, gangren, yumuşak dokuda apse ve fasia altına yayılmış kas, tendon, eklem ve/veya kemiği içeren infeksiyon (sistemik inflamatuvar yanıt sendromu bulguları yok)	Orta	3
Sistemik inflamatuvar yanıt sendromu bulguları bulunan ve/veya metabolik olarak stabil olmayan infekte ayak yarası bulunan hasta (ateş veya hipotermi, taşikardi, hiptansiyon, lökositoz veya lökopeni, asidoz vb.)	Ciddi	4

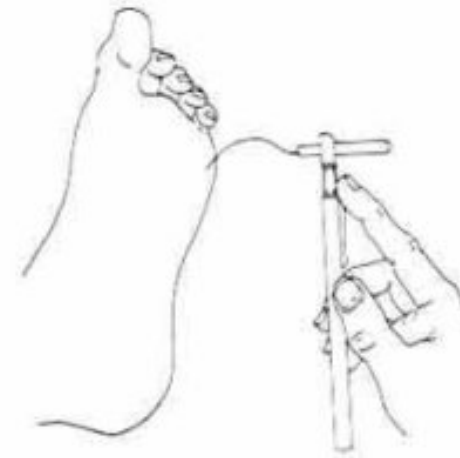
PEDIS sınıflaması (4)

Duyu (*Sensation*)

Evre 1: Etkilenen ayakta duyu kaybı yok.

Evre 2: Etkilenen ayakta duyu kaybı var (ayağın plantar yüzeyinde 3 bölgenin en az ikisinde 10 gr monoflamanlar ile belirlenmiş bası duyusunun yokluğu).

Fizik muayene

❖ Ateş 38.8°C

❖ Solunum sayısı
28 / dak.

❖ Kalp taşikardik,
ek ses üfürüm yok.

❖ Nabız sayısı
96 / dak.

❖ Sol ayakta
kötü kokulu
nekroze yara

Laboratuvar

- ❖ Lökosit: 18230/mm³ (parçalı %86,6)
- ❖ Hb: 9,8 gr/dL (normal değer; 13,6 - 17,2 gr/dL)
- ❖ Hematokrit %31,5 (normal değer; %40 - 53)
- ❖ CRP: 236 mg/dL (normal değer; <6 mg/dL)
- ❖ ESH: 98 mm/saat
- ❖ Prokalsitonin: 2,19 ng/ml (normal değer; <0,5 ng/mL)
- ❖ AKŞ: 253 mg/dL (normal değer; 70 - 105 mg/dL)
- ❖ Kreatinin: 1,23 mg/dL (normal değer; 0,7 - 1,3 mg/dL)

Soru 1

Hastamız PEDIS sınıflamasında infeksiyon değerlendirmesinde hangi evrededir?

a. Evre 0

b. Evre 1

c. Evre 2

d. Evre 3

e. Evre 4

Soru 2

Hastanın osteomyeliti olup olmadığını anlamak için en uygun inceleme hangisidir?

- a. Fizik muayene
- b. Kemik sondajı (probing to bone) yöntemi
- c. Çift yönlü ayak grafisi
- d. Manyetik rezonans görüntüleme
- e. Kemik patolojik incelemesi

DIYABETİK AYAKTA OSTEOMİYELIT

- ❖ Ayak patolojisi bulunan yaklaşık 1/3 diyabetik hastada osteomiyelit
- ❖ Diyabetik ayak ülseri bulunan hastaların 2/3'ünde osteomiyelit
- ❖ Osteomiyelit tanısında henüz uzlaşma yoktur

Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 1997;25:1318-26

Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 2004;39:885-910

Lipsky BA, et al. *Plast Reconstr Surg.* 2006;117(7 Suppl):2125-2385

Osteomyelit Tanısı

- ❖ Fizik muayene
- ❖ "Kemik Sondajı" (probing to bone) yöntemi
- ❖ Laboratuvar bulguları
  - ✓ Biyokimyasal inceleme
  - ✓ Kemik doku mikrobiyolojik incelemesi
  - ✓ Kemik doku patolojik incelemesi
- ❖ Direkt ayak grafisi,
- ❖ Yüksek rozolüsyonlu ultrasonografi,
- ❖ Üç veya dört fazlı ile beraber işaretli lökosit sintigrafisi,
- ❖ Manyetik rezonans görüntülemesi

Fizik Muayene

- ❖ 2 cm² 'den geniş ülser duyarlılık %56, özgüllük %92
- ❖ 3 mm'den derin ülserlerde de sığ ülserlere oranla daha fazla osteomyelit (%82'ye karşılık %33) gelişmektedir.

Newman LG *et al.* JAMA 1991;266:1246-51

Ertugrul MB. ve ark. Klimik Derg 2004;17(1):3-12

Fizik Muayene ve Öykü

Risk Faktörü	Osteomiyelit		P	
	Var (%)	Yok (%)		
	N=78	n=48	n=30	
Önceden Hastanede yatış	Yes (51)	26	25	0,017
	No (27)	22	5	
	N=76	n=46	n=30	
<u>Yara derinliği</u>				
	Grade 1	6	15	<0,001
	Grade 2	33	15	
	Grade 3	7	0	
	N=75	n=48	n=27	
Diyabetik ayak infeksiyonu süresi(gün) median (25% - 75%)		30 (20 - 63,8)	17,5 (10 - 32,6)	0,007
Yara genişliği(cm ²)median (25% - 75%)		7,5 (3,75 - 15)	3 (2 - 6,25)	0,003

Yara genişliğinin 4,5 cm²'nin üzerinde olması osteomiyelit riskini 2,8 kat artırıyor

DIYABETİK AYAK OSTEOMİYELİTİNDE AYRICI TANI

DIYABETİK AYAKTA OSTEOMİYELİTİNDE AYRICI TANI

Charcot Eklemi

- Tarsometatarsal eklemi tutar
- Deri bütünlüğü bozulmamıştır
- Derin dokuda minimal değişiklikler vardır
- Kemikte reaktif ödem vardır
- Kemikte kaba fragmantasyon vardır

Osteomiyelit

- Genellikle metatars başını tutar
- Deri üzerinde ülser bulunur
- Derin dokuda apse vardır
- Kemikte medüller apse vardır
- Kemikte kortikal dekstrüksiyon vardır

Kemik Sondajı

Kemik Sondajı

Reference (first author, reference number)	Number of patients (ulcer type)	Sensitivity (%)	Specificity (%)	PPV (%)	NPV (%)	Prevalence (%)
Grayson et al. (23)	76 (I)	66	85	89	56	66
Shone et al. (28)	81 (A)	38	91	53	85	24
Lavery et al. (25)	247 (A)	87	91	57	98	12
Morales Lozano et al. (26)	132 (I)	94	98	95	91	80
Aragon-Sanchez et al. (24)	327 (I)	95	93	97	83	74
Mutluoglu et al. (27)	65 (I)	66	84	87	62	60

A = all diabetic foot ulcers; I = infected ulcers only; PPV = positive predictive value; NPV = negative predictive value; prevalence = the percent of patients studied who had osteomyelitis.

Ertugrul BM, Lipsky BA, Savk O. *Diabetic Foot & Ankle* 2013;4: 2185

Biyokimyasal İnceleme

- ❖ Diyabetik ayak infeksiyonu olan hastalarda ESH'nin 70 mm/saat ve üzerinde ise duyarlılık %89.5, özgüllük %100

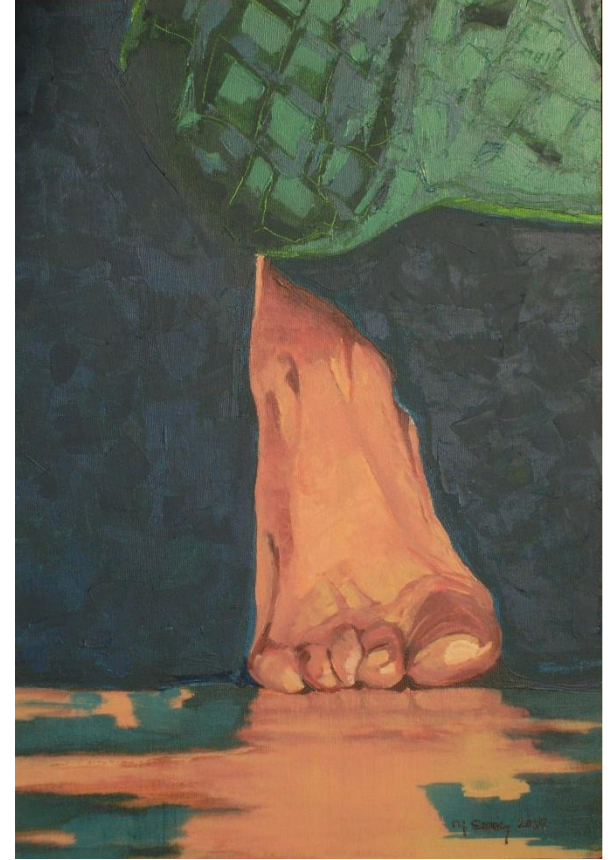
Kaletta JL *et al. J Am Podiatr Med Assoc* 2001;91:445-50

- ❖ ESH 70 mm/saat olan hastaların tümünde osteomyelit pozitif

Newman LG *et al. Jama* 1991; 266:1246-1251

- ❖ ESH 70 mm/saat ve üzerinde olan hastaların %92'sinde osteomyelit pozitif

Malabu UH *et al. West Afr J Med* 2007, 26:113-116

Mustafa Sevinç, Dengede ayak, 2007

ESH ve Yara Genişliği

ESH (mm/h)	Duyarlılık(%)	Özgüllük (%)	PPV(%)	NPV (%)
≥60	92	68	76	88
≥65	88	73	78	84
≥70	83	77	80	81
≥75	79	82	83	78
≥80	71	91	90	74
Yara genişliği (cm²)				
≥2	88	77	81	85
≥3	79	77	79	77
≥4	67	91	89	71
≥5	50	95	92	64
ESH ≥65 + Yara genişliği ≥2	83	77	80	81
ESH ≥70 + Yara genişliği ≥2	79	82	83	78

Görüntüleme yöntemi	Araştırma ve yılı	Duyarlılık , %	Özgüllük,%
Ayağın düz grafisi	Newman <i>et al</i> , 1991	28 (7/25)	92 (11/22)
	Park <i>et al</i> , 1982	61 (14/23)	69 (9/13)
	Segali <i>et al</i> , 1989	70 (7/10)	50 (7/14)
	Seldin <i>et al</i> , 1985	93 (14/15)	50 (5/10)
	Yuh <i>et al</i> , 1989	75 (8/24)	60 (9/15)
	Toplam	62+/-9.7 (60/97)	64+/-11.8 (41/64)
^{99m}Tc ile işaretli lökosit sintigrafisi	Keenan <i>et al</i> , 1989	100 (38/38)	38 (21/56)
	Newman <i>et al</i> , 1991	69 (18/26)	39 (5/13)
	Park <i>et al</i> , 1982	78 (18/23)	77 (10/13)
	Segali <i>et al</i> , 1989	70 (7/10)	43 (6/14)
	Seldin <i>et al</i> , 1985	94 (15/16)	79 (11/14)
	Yuh <i>et al</i> , 1989	94 (17/18)	18 (2/11)
Toplam	86+/- 5.9 (113/131)	45+/-8.9 (55/121)	
¹¹¹In ile işaretli lökosit kemik sintigrafisi	Keenan <i>et al</i> , 1989	100 (19/19)	78 (21/27)
	Lipsky <i>et al</i> , 1989	75 (6/8)	73 (8/11)
	Maurer <i>et al</i> , 1986	75 (3/4)	89 (8/9)
	Newman <i>et al</i> , 1991	77 (17/22)	77 (10/13)
	Schauwacker <i>et al</i> , 1988	100 (17/17)	83 (15/18)
Toplam	89+/-7.3 (62/70)	79+/-9 (62/78)	
Manyetik rezonans görüntüleme	Beltran <i>et al</i> , 1990 (n=13)	100	71
	Yuh <i>et al</i> , 1989 (n=44)	100	89
	Wang <i>et al</i> , 1990 (n=50)	99	81
	Weinstein <i>et al</i> , (n=47)	100	81
	En düşük değer	99	71

		Histopatoloji	
		Osteomyelit pozitif	Osteomyelit negatif
Tc⁹⁹ ile işaretli lökosit sintigrafisi	Osteomyelit pozitif	21	1
	Osteomyelit negatif	2	2
	Toplam	23	3
Manyetik rezonans görüntülemesi	Osteomyelit pozitif	18	2
	Osteomyelit negatif	5	3
	Toplam	23	5
Kemik doku mikrobiyolojik incelemesi	Pozitif kültür sonucu	24	2
	Negatif kültür sonucu	2	3
	Toplam	26	5

- ❖ Kemik doku mikrobiyolojik incelemesi; duyarlılık %92, özgüllük %60
- ❖ Tc⁹⁹ ile işaretli lökosit sintigrafisi; duyarlılık%91, özgüllük %67
- ❖ Manyetik rezonans görüntülemesi; duyarlılık %78, özgüllük 60%

Ertuğrul MB *et al. Diabet Med* 2006;23:649-53

Hastalara yapılan girişimsel olmayan tanı işlemleri tedaviye katkı sağlamaz ancak maliyetlerde artışa yol açar

Eckman MH, *et al. Jama.* 1995;273:712-20

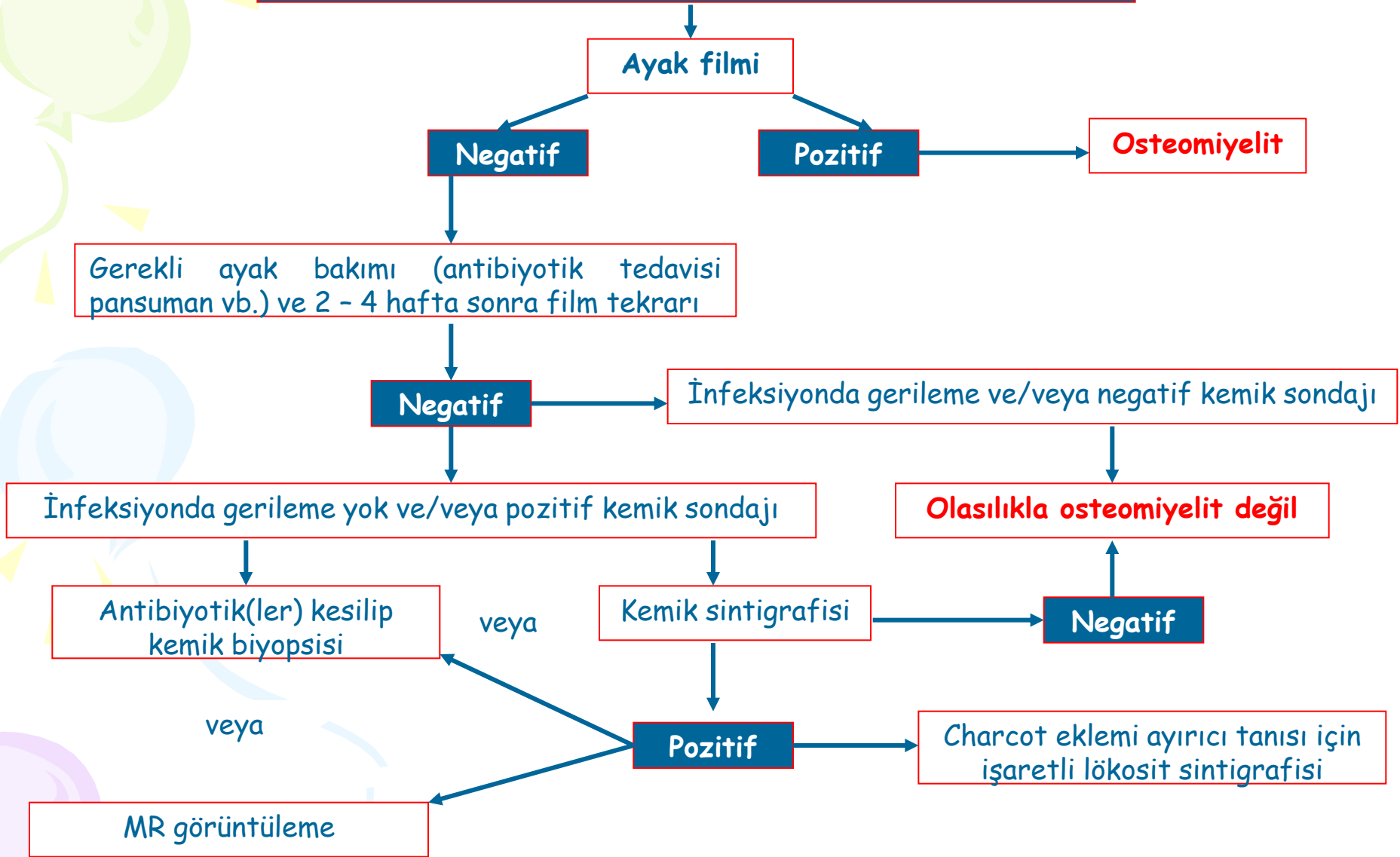
*Ertuğrul MB, Baktıroğlu S. *Klimik Derg* 2005;18(1):8-13

*Dr. Selçuk Baktırođlu'nun izniyle

Klinik olarak osteomyelit olasılığı olan infekte nöropatik ayak

Patolojik İnceleme

- ❖ Kesin tanısı kemik biyopsisi,
  - ✓ Patolojik incelemede, alınan kesitte her mikroskopik sahada 10 ve üzerinde PMNL görülmesi: Duyarlılık %99, özgüllük %84

Lonner HS *et al. J Bone Joint Surg* 1996;78:1553-8

- ❖ Diyabetik ayak osteomyelitinin kesin tanısında altın standart patolojik incelemedir

Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 1997;25:1318-26
Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 2004;39:885-910

Ayşe Akman, Ayak, 2008

Osteomyelit Tanısında Olasılık

Kesin

- ✓ Pozitif kemik kültürü ve histopatoloji
- ✓ Cerrahi sırasında kemikte pü olması
- ✓ Ülser kaldırıldığında travmatik olmayan biçimde parçalanmış kemik görülmesi
- ✓ MR görüntülemesinde kemik içi apse

Yüksek Olasılıklı

- ✓ Ülerde kalkaneusun görülmesi
- ✓ MR görüntülemesinde kemik ödemi ve diğer osteomyelit işaretleri
- ✓ Kemik örneğinde pozitif kültür ancak negatif histopatoloji veya histopatoloji yapılmaması
- ✓ Kemik örneğinde pozitif histopatoloji ancak kültürde üreme olmaması veya kültür yapılmaması

Olası

- ✓ Direkt grafide kortikal destruksiyon
- ✓ MR görüntülemesinde tek başına kemik ödemi
- ✓ Pozitif kemik sondajı
- ✓ Kemiğin görünmesi
- ✓ Başka bir nedene bağlanamayan ESH > 70 mm/saat
- ✓ 6 haftadan uzun yara üzerinde basının kaldırılmasına (off-loading) karşın iyileşmenin ve perfüzyonun sağlanamaması veya 2 haftadan uzun süren infeksiyon

SKOR

OLASILIK

YÖNETİM

1 Kesin bulgu

>%90

Tedavi

✓2 yüksek olasılıklı bulgu

veya

✓1 yüksek olasılıklı + 2 olası bulgu

veya

✓4 olası bulgu

%50 - 90

Tedavi önerilir ancak ileri araştırmaya devam edilmeli

2 olası bulgu

%10 - 50

Tedavi öncesi ileri araştırma yapılmalı

Soru 2

Hastanın osteomyeliti olup olmadığını anlamak için en uygun inceleme hangisidir?

- a. Fizik muayene
- b. Kemik sondajı (probing to bone) yöntemi
- c. Çift yönlü ayak grafisi
- d. Manyetik rezonans görüntüleme
- e. Kemik patolojik incelemesi

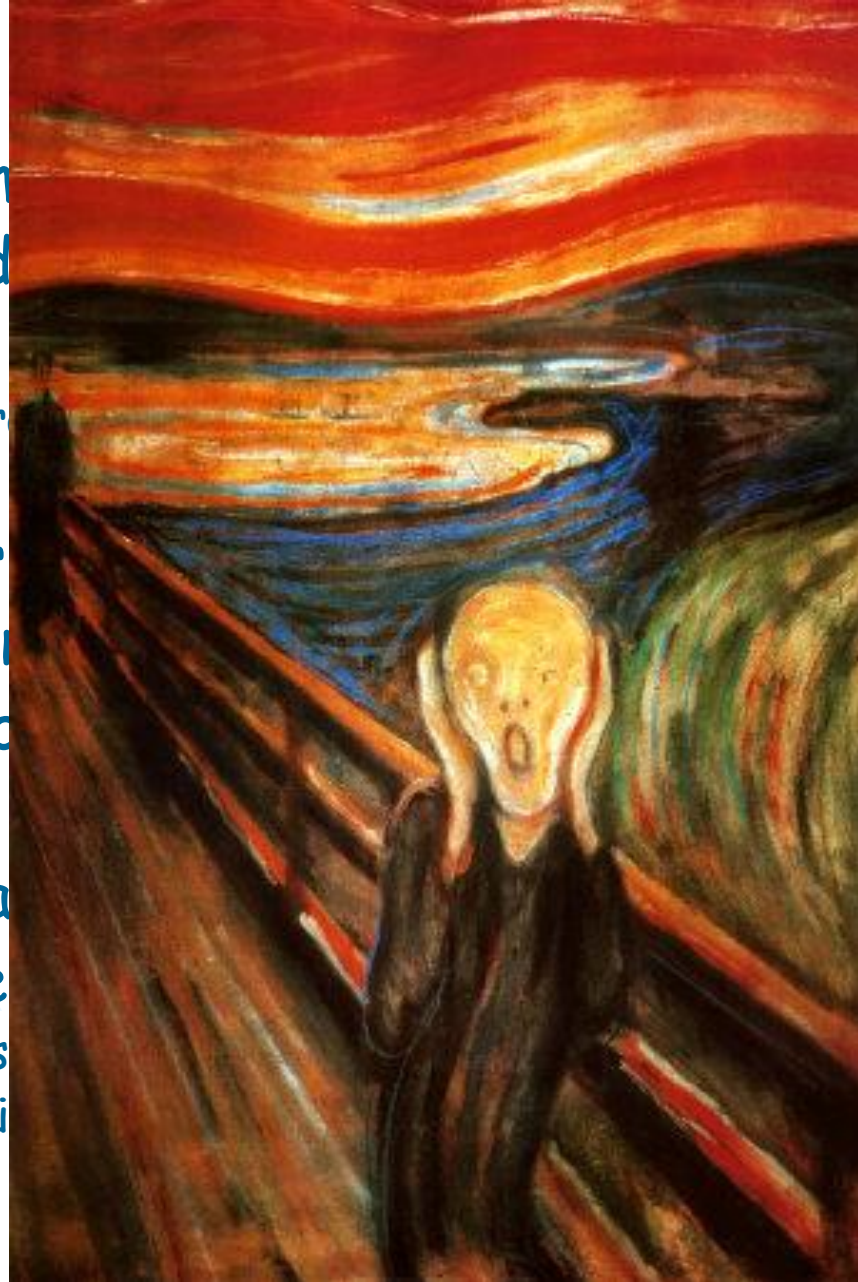
Soru 3

Hastaya empirik olarak hangi antibiyotiği başlarsınız?

- a. Empirik antibiyotik başlanmasına gerek yok, örnek alıp kültür sonucunu bekliyelim
- b. Ampisilin/sulbaktam
- c. Siprofloksasin
- d. Seftriakson ve metranidazol
- e. İmipenem

Diyabetik Ayak İnfeksiyonunda

- ❖ Hastanede n
- ❖ Kan şekeri d
- ❖ Antibiyotik
  - ✓ Lokal, or
  - ✓ Empirik,
- ❖ Vasküler gir
- ❖ Nöropati içi
- ❖ Hiperbarik o
- ❖ Yara bakımı
- ❖ Hangi tanısa
- ❖ Ne kadar ce
  - ✓ Ampütas
  - ✓ Hangi dü

Hastaneye ne zaman yatıralım?

- ✓ Medikal
- ✓ Cerrahi
- ✓ Tanısal
- ✓ Psikolojik
- ✓ Sosyal

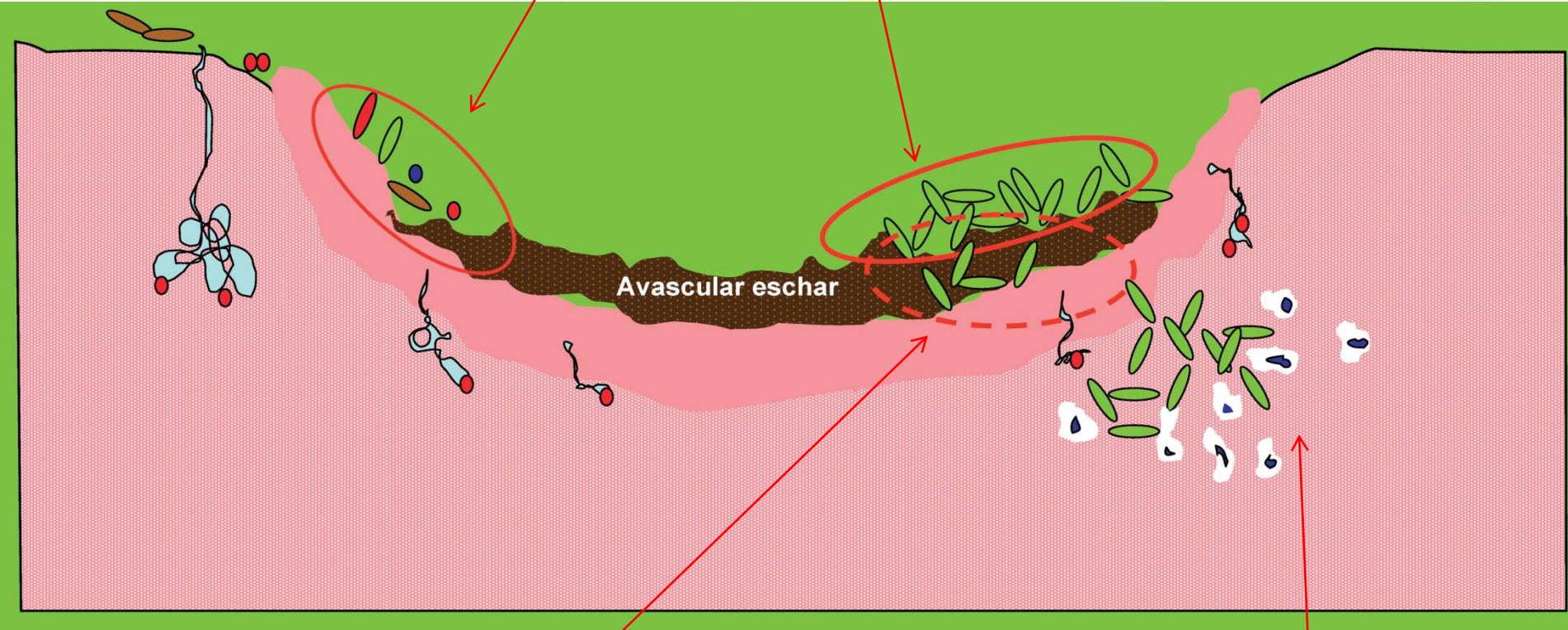
Diyabetik Ayak İnfeksiyonlarında Mikrobiyoloji

Yarada Bakteriyel Durum

Kontaminasyon Kolonizasyon

Kritik kolonizasyon

İnfeksiyon

Kültürü Nasıl Alalım?

Sürüntü

Doku Örneği

Aspirasyon

Önemli olan suçsuz bir izleyiciyi değil suçluyu yakalamaktır!

Kültür Örneği

Dr. Önder Kılıçoğlu'nun izniyle

- ❖ Yumuşak doku ve kemik doku kültür sonuçları her zaman uygunluk göstermez (%6-13 arasında farklılık var)
- ❖ Tüm olası patojenleri saptayabilmek amacı ile kemik ve yumuşak doku kültürleri birlikte alınmalıdır
- ❖ Uygun antibiyotik kullanımını belirleyen tek yöntem kemik doku mikrobiyolojik incelemesidir

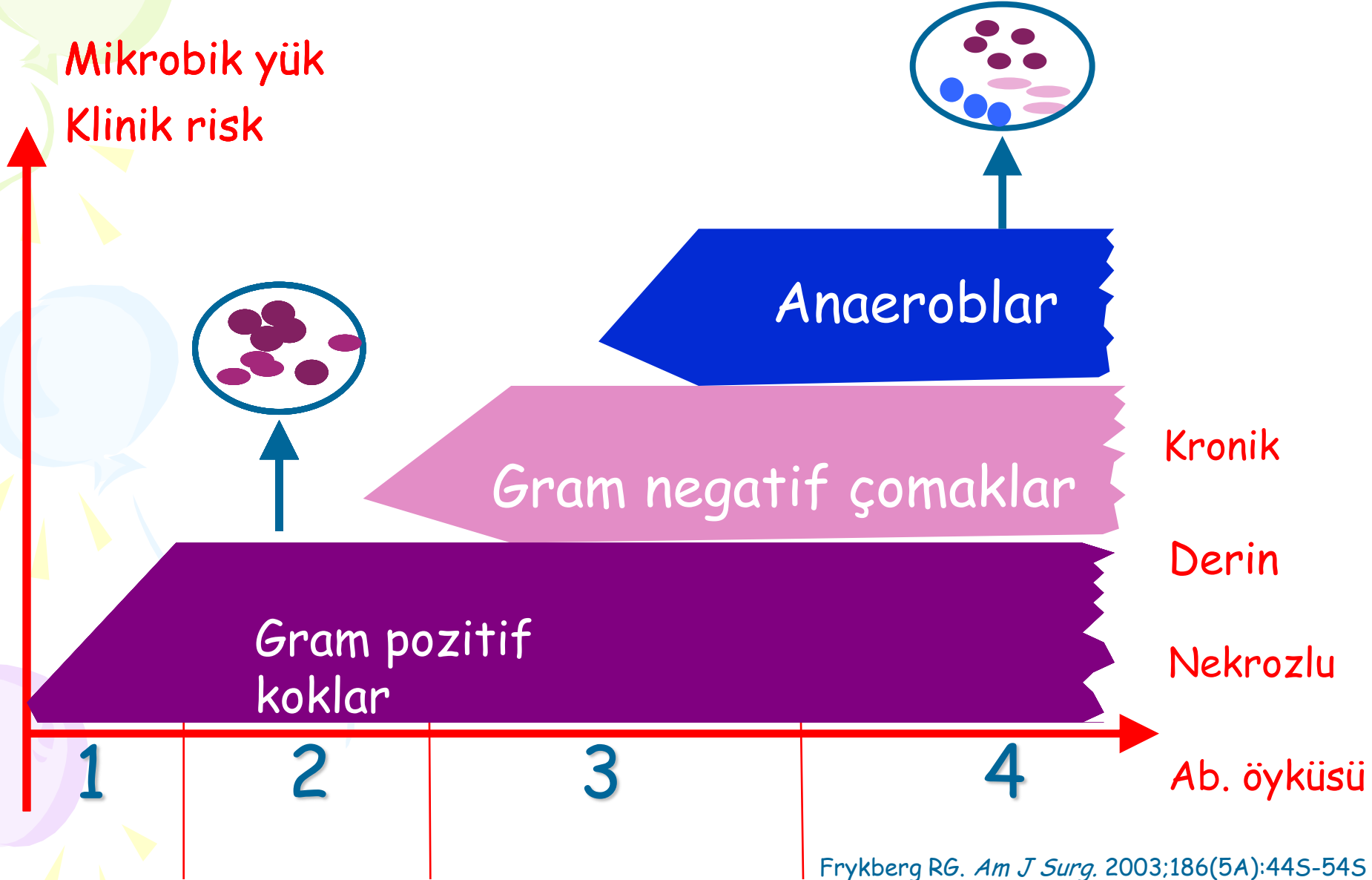

Mustafa Sevinç, Sarı - Turuncu ayak, 2008

Slater RA, et al. *Diabet Med.* 2004;21:705-9
Ertuğrul MB. ve ark. *Klimik Derg* 2005;18:8-13
Senneville E, et al. *Clin Infect Dis.* 2006;42:57-62
Kessler L, et al. *Diabet Med.* 2006;23:99-102
Ertugrul MB et al. *J Am Podiatr Med Assoc* 2008; 98:290-5

Etkenlerin Dağılımı

Mikrobik yük
Klinik risk

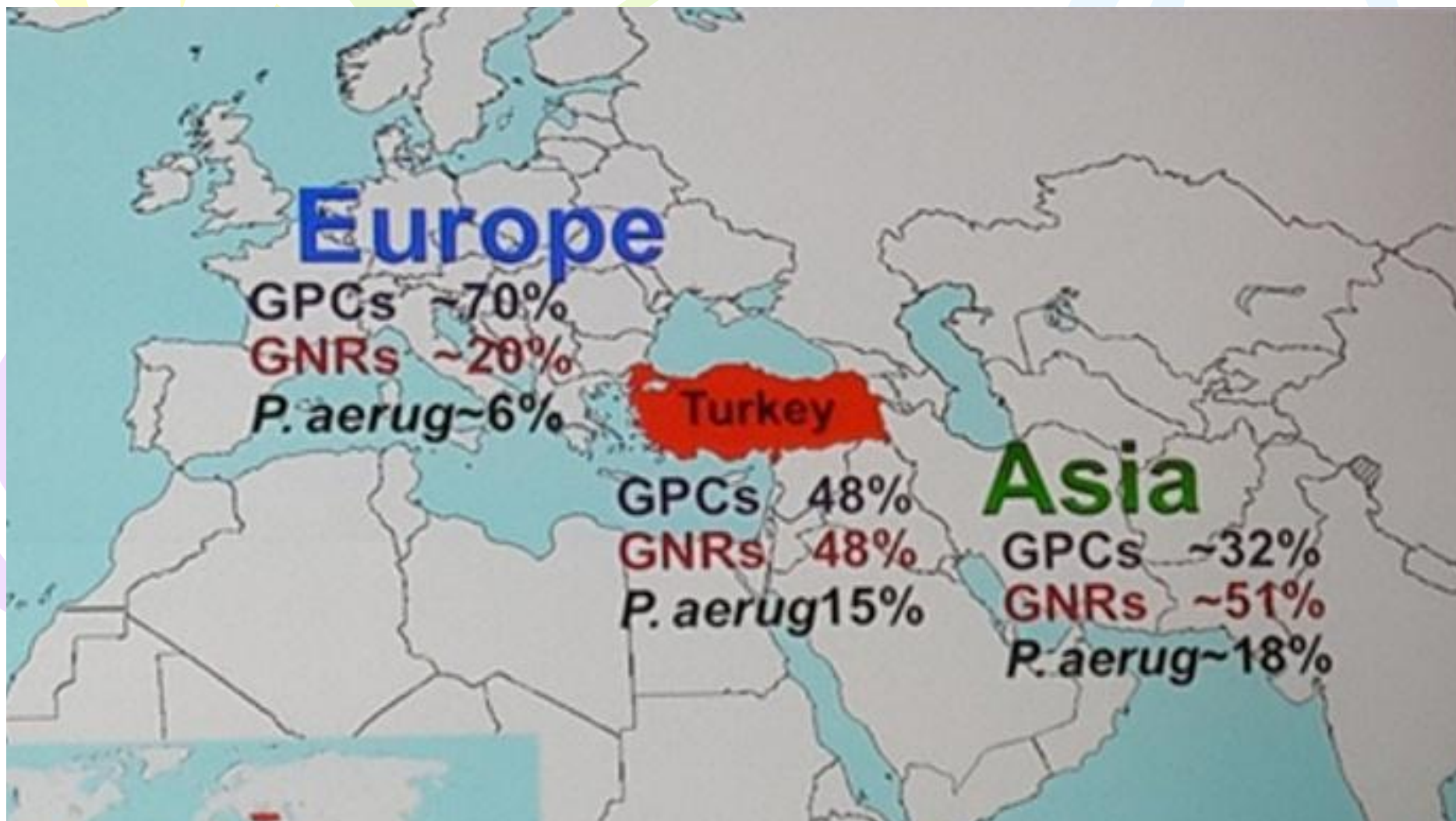

Mikroorganizma Adı	Yumuşak Doku	Kemik Doku
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	23	14
<i>Staphylococcus aureus</i>	14	13
Metisiline duyarlı	3	3
Metisiline dirençli	11	10
<i>Acinetobacter spp.</i>	8	5
Enterokok	4	2
Koagulaz-negatif stafilokok	5	5
Metisiline duyarlı	2	2
Metisiline dirençli	3	3
<i>Streptococcus spp.</i>	4	3
Nonhemolitik	1	2
Alfa Hemolitik	1	-
Beta Hemolitik	2	1
<i>Proteus mirabilis</i>	1	1
<i>Puroteus vulgaris</i>	1	1
<i>Escherichia coli</i>	2	1
<i>Enterobacter spp.</i>	2	-
Peptostreptokok	3	1
<i>Serratia marsences</i>	1	1
<i>Candida spp.</i>	1	-
Toplam	69	47

Etken	N (%)	
Gram pozitif	55 (47,8)	
<i>Staphylococcus aureus</i>	16 (13,9)	
Metisilin dirençli		8
Çoklu ilaç dirençli		2
Koagülaz-negatif <i>staphylococcus</i>	8 (6,9)	
Metisilin dirençli		3
<i>Streptococcus</i> spp.	17 (14,8)	
<i>Enterococcus</i> spp.	14 (12,2)	
Betalaktam dirençli		1
Gram negatif	55 (47,8)	
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	21(18,4)	
İBL pozitif		8
<i>Escherichia coli</i>	9 (7,8)	
GSBL pozitif		4
Çoklu ilaç dirençli		1
<i>Proteus</i> spp.	8 (6,9)	
GSBL pozitif		1
<i>Morganella</i> spp.	8 (6,9)	
Çoklu ilaç dirençli		3
<i>Klebsiella pneumonia</i>	3 (2,6)	
GSBL pozitif		2
<i>Acinetobacter</i> spp.	3 (2,6)	
Çoklu ilaç dirençli		3
<i>Enterobacter</i> spp.	3 (2,6)	
GSBL pozitif		2
Diğer	5 (4,4)	
Toplam	115 (100)	
Toplam dirençli bakteri		38 (33)

Etken	N (%)	Dirençli Bakteri
Gram pozitif	160 (59)	
<i>Staphylococcus aureus</i>	99 (36,5)	37 (37,4)
Koagülaz-negatif <i>staphylococcus</i>	16 (5,9)	-
<i>Enterococcus faecalis</i>	22 (8,1)	-
<i>Streptococcus pyogenes</i>	20 (7,4)	-
Diğer streptokoklar	3(1,1)	-
Gram negatif	91 (33,6)	
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	29 (9,6)	7 (26,9)
<i>Escherichia coli</i>	23 (8,5)	6 (26,1)
<i>Proteus mirabilis</i>	12 (4,4)	3 (25)
<i>Morganella</i> spp.	3 (1,1)	-
<i>Klebsiella</i> spp.	4 (1,5)	-
<i>Acinetobacter</i> spp.	8 (3)	2 (25)
<i>Enterobacter</i> spp.	8 (2,9)	1 (13)
<i>Citrobacter</i> spp.	3 (1,1)	-
<i>Serratia marcescens</i>	1 (0,4)	-
<i>Providencia stuarti</i>	1 (0,4)	-
<i>Stenotrophomonas maltophilia</i>	2 (0,7)	2 (100)
Anaeroblar	20 (7,4)	-
Toplam	271 (100)	59 (21,8)

❖ Önceden hastanede yatmak, kronik yara ve böbrek yetmezliği MRSA için risk faktörü.

Yates C. et al. *Diabetes Care* 2009;32:1907-9

❖ Çoklu ilaç direncine sahip etkenler (Gram pozitif ve/veya negatif) ileri evre ayak infeksiyonlarında karşımıza çıkar.

Richard J.L. et al. *Diabetes Metab* 2008;34:363-9

Dirençli Bakteri İzolasyonu İçin Risk Faktörleri

Dirençli bakteri için riskler	P	OR	%95 CI
Daha önce geçirilmiş ampütasyon	0,018	7,229	1,410-34,04
Son 30 gün içinde antibiyotik kullanımı	0,032	3,796	1,123-12,83

Ertuğrul MB. et al. *Eur J Clin Microbiol Infect Dis.* 2012;31(9):2345-52.

- ❖ Daha önce antibiyotik tedavisi
- ❖ Aynı yara için daha önce hastanede yatma ve uzun yatış süresi
- ❖ Geçirilmiş ampütasyon
- ❖ Hastanede yatarken ikincil infeksiyon
- ❖ Osteomyelit varlığı

Hartemann-Heurtier A. et al. *Diabet Med* 2004;21:710-5
Kandemir O. et al. *J Infect* 2007;54:439-45
Richard JL, et al. *Diabetes Metab* 2008;24:363-9

Direnç !

Direnç !

Direnç !

Direnç !

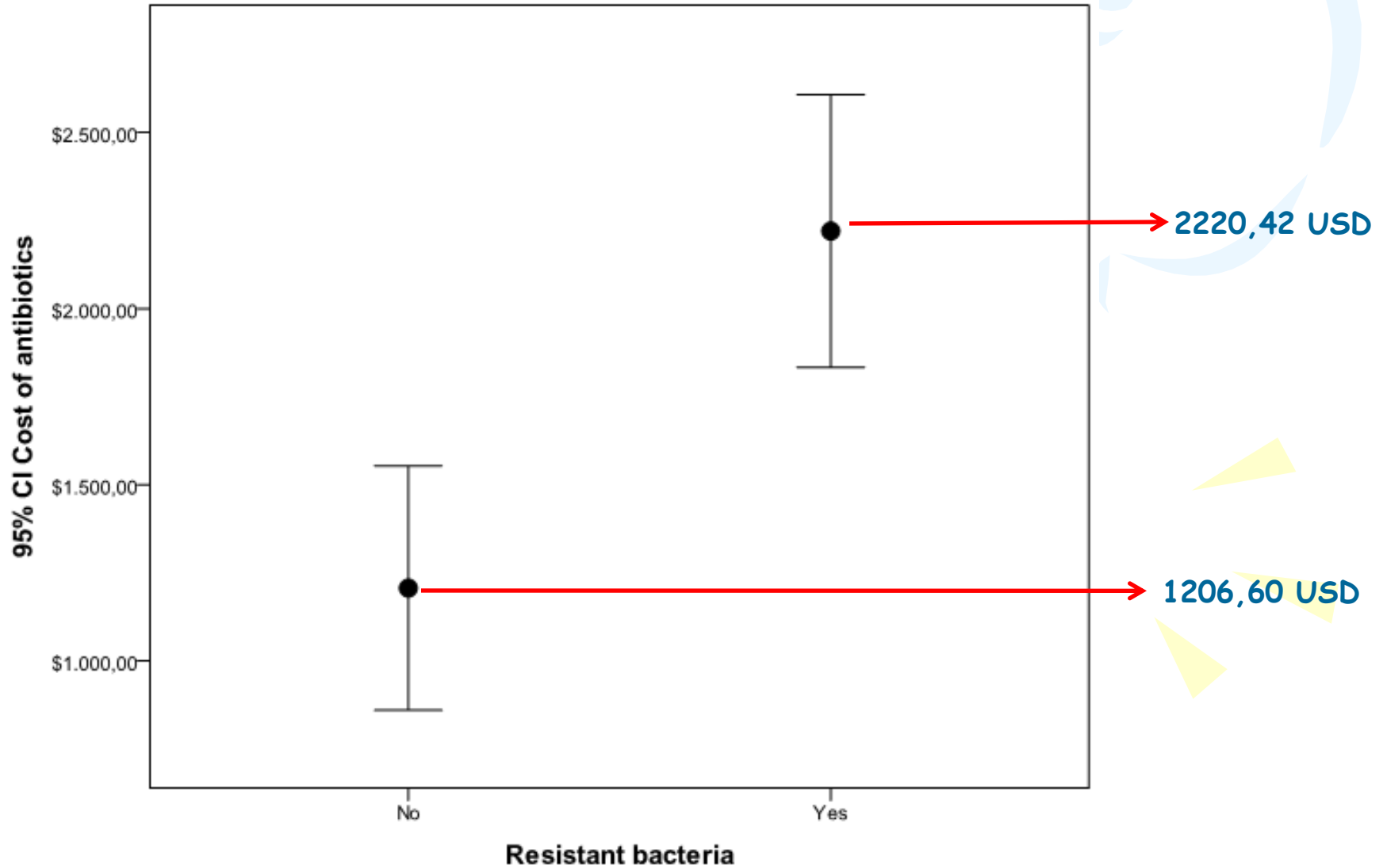

Direnç !

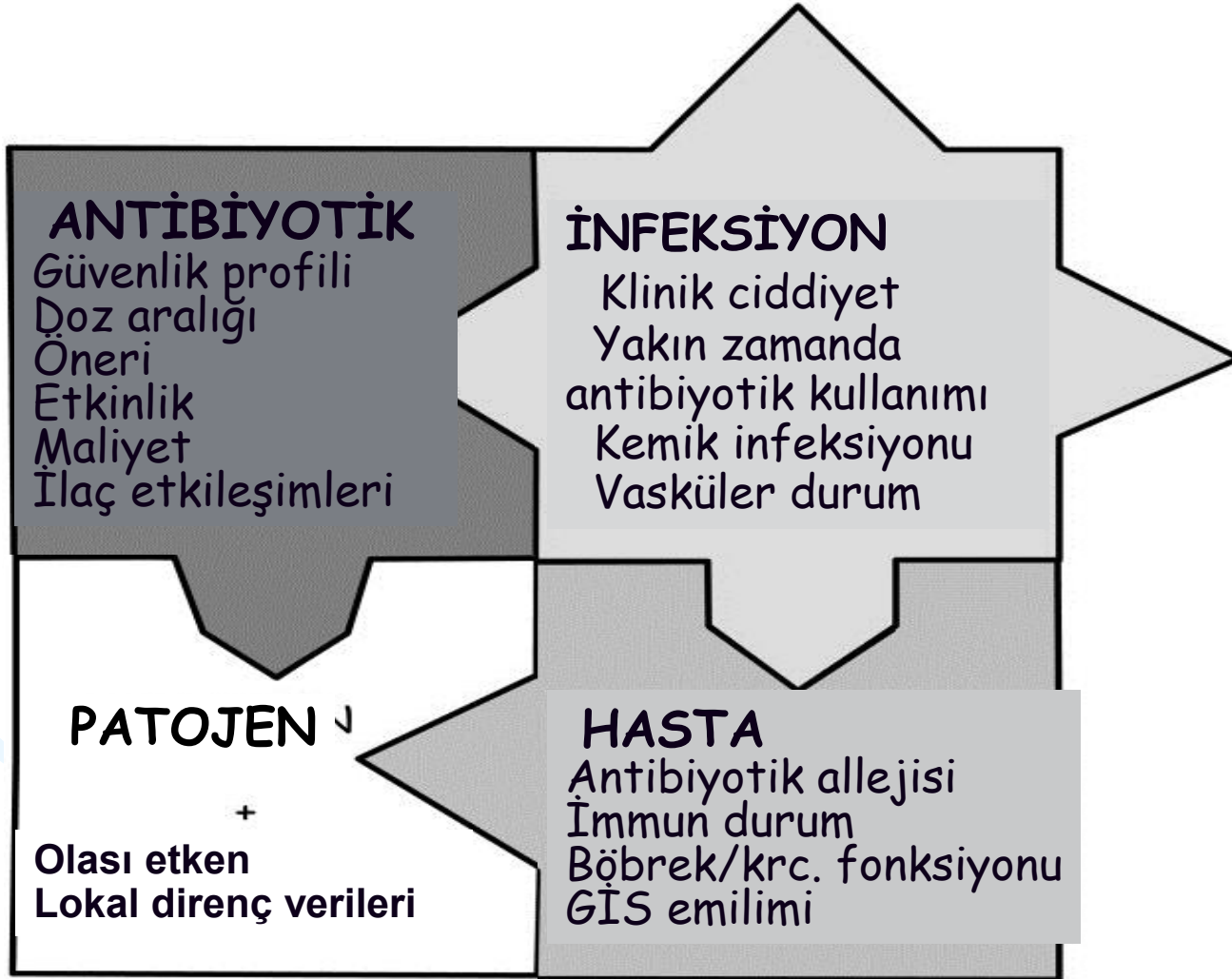
Direnç !

DIYABETİK AYAK İNFEKSİYONLARINDA MALİYET

Antibiyotik Seçimi

❖ **Ertapenem** (vs piperasilin/
tazobaktam)

✓ %87 vs %83

❖ **Moksifloksasin** (vs piperasilin/
tazobaktam veya
ko-amoksilav)

✓ %68 vs %61

Çalışmaları devam eden:

Seftobiprole, Tigesiklin, Dermasin,
Collatamp-G, Nemonoksasin

Lipsky BA, et al. *Lancet* 2005; 366:1695

Lipsky et al, *J Antimicrob Chemother* 2007; 60:370

Mustafa Sevinç, Yaralı ayak, 2008

Son 10 yıllık karşılaştırmalı antibiyotik çalışmaları

- *Linezolid* (vs aminopenislin/betalaktamaz inhibitörü)¹
- *Daptomisin* (vs vankomisin veya nafsilin)²
- *Moksifloksasin* (vs pip/tazo veya ko-amoksilav)^{3,3a,4a}
- *Ertapenem* (vs piperasilin/tazobaktam)⁴
- *Piperasilin/tazobaktam* (vs ampisilin/sulbaktam)⁵
- *Pexiganan krem* (vs oral ofloksasin)⁶
- *Tigesiklin* (vs ertapenem)⁷
- *Seftobiprol* (vs Seftazidim + vankomisin)^{8,8a}

¹Lipsky et al, *Clin Inf Dis* 2004;38:17;

⁴Lipsky et al. *Lancet* 2005; 366:1695

²Lipsky et al, *J Antimicrob Chemother* 2005;55:240;

^{8a}Noel et al (in prep)

³Lipsky et al, *J Antimicrob Chemother* 2007; 60:370

^{3a}Vick-Fragosos et al, *Infection* 2009 (epub Sept);

^{4a}Shaper, ECCMID '10

⁵Harkless et al, *Surg Infect (Larchmt)* 2005;6:27;

⁸Noel et al *CID* 2009;46

⁶Lipsky et al, *Clin Inf Dis* 2008;47:1537;

⁷Sabol et al, IDSA abst 2009

Hangi antibiyotik ?

Tüm antibiyotiklerin klinik yanıt hızı ~70-85%

Antibiyotiklerin etkinlik ve maliyetlerinin karşılaştırılmasında aralarında herhangi birinin önerilmesi düzeyinde kanıtlar yetersiz, çalışmalara gereksinim var!

Nelson EA, et al. *Diabet Med.* 2006;23:348-359

Empirik Antibiyotik Tedavisi

İnfeksiyon tipi	Olası Etken	Antibiyotik
Akut infeksiyon, daha önce antibiyotik kullanımı yok, MRSA riski düşük	Aerobik Gram pozitif koklar	Penisilinaza dayanıklı penisilinler, birinci kuşak sefalosporinler
Sağlık bakımı ile ilişkili ve MRSA riski yüksek	MRSA	Ko-trimoksazol, doksisisiklin, klindamisin, glikopeptidler, linezolid, daptomisin
Kronik yara ve daha önce antibiyotik kullanımı var	Gram pozitif koklar, Gram negatif çomaklar ± anaeroblar	Betalaktam - betalaktamaz inhibitörleri, ikinci veya üçüncü kuşak sefalosporinler, ertapenem, florokinolonlar
Nekrotik, kangrenli, kötü kokulu iskemik ayak	Gram pozitif koklar, Gram negatif çomaklar ve anaeroblar	Klindamisin (±florokinolonlar), metranidazol + florokinolonlar, betalaktam - betalaktamaz inhibitörleri, karbapenemler
Hidroterapi almış, yeşil - mavi renkte akıntısı olan yara	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	Antipseudomonal florokinolon, penisilin veya sefalosporin

Antibiyotik Süresi

Durum	Kullanım yolu	Süre
<i>Ampütasyon veya debridman sonrası infekte doku kalmadı</i>	Parenteral veya oral	2 - 5 gün
<i>Ampütasyon veya debridman sonrası infekte yumuşak doku (kemik doku temiz)</i>	Parenteral veya oral	1 - 3 hafta
<i>Ampütasyon veya debridman sonrası infekte kemik ve yumuşak doku</i>	Parenteral (ardışık oral tedavi verilebilir)	4 - 6 hafta
<i>Cerrahi uygulan(a)madı veya cerrahi sonrası ölü kemik doku kaldı</i>	Parenteral (ardışık oral tedavi verilebilir)	≥ 3 ay

OLGU

- ❖ H.P. 53 yaşında, erkek hasta,
- ❖ 70 kg ağırlığında, 1.68 m boyunda,
- ❖ 11 yıldır şeker hastası,
- ❖ Bilinen başka bir hastalığı (hipertansiyon vb.) ve sigara kullanım öyküsü yok,
- ❖ 2 aydır insülin tedavisinde,
- ❖ 3 ay önce sol ayak 2. parmağının altında yara çıkmış ve büyümüş,
- ❖ Başvurduğu doktor tarafından hastaneye yatırılarak önce damardan sonra ağızdan toplam 30 gün ampisilin/sulbaktam tedavisi verilmiş
- ❖ Tedavi sonrası yarası iyileşmiş ancak 2 hafta önce aynı yerden akıntı başlamış, aynı antibiyotiği ağızdan kullanmasına karşın ayağındaki infeksiyon kötüleşince polikliniğimize başvurdu.

Soru 3

Hastaya empirik olarak hangi antibiyotiği başlarsınız?

- a. Empirik antibiyotik başlanmasına gerek yok, örnek alıp kültür sonucunu bekliyelim
- b. Ampisilin/sulbaktam
- c. Siprofloksasin
- d. Seftriakson ve metranidazol
- e. İmipenem

Olumsuz Tedavi Sonucu

- ❖ *P.aeruginosa'yı* da içeren birden çok bakteri üremesi
- ❖ Diğer Gram negatiflere bağlı infeksiyon
- ❖ Metisiline dirençli *S.aureus* infeksiyonu
- ❖ Hastanın başka bir hastaneden sevk edilmiş olması
- ❖ Başvuru sırasında yüksek lökosit düzeyinin olması
- ❖ İleri evre ayak infeksiyonu olması
- ❖ Major cerrahiye gereksinim duyulması

Lipsky BA. et al. *Int Wound J* 2007;4:30 - 8

Lipsky BA. et al. *Diabetologia* 2010;53:914-23

Varkadas KZ. et al. *Diabetes Res Clin Pract* 2008;80:344-51

Diyabetik Ayak İnfeksiyonlarında Ampütasyon Tedavi mi, Sonuç mu?

Bir kez ayak infeksiyonu gelişen diyabetik hastalarda;

- ❖ İlk infeksiyonu takip eden 1-3 yıl içinde toplam ampütasyon oranları %40
- ❖ İlk infeksiyonun tedavi sonucu iyileşmesini takip eden 3 yıl içinde hastalarda mortalite oranı %27, ampütasyon oranı ise %41, mortalite oranı yaş ve cinsiyet ile karşılaştırılmış popülasyona göre 2-4 kat daha yüksek

Master of Los Balbases (c. 1495): The Miracle of Cosmas and Damian

❖ **Majör ampütasyon sonrası 3 yıllık yaşam beklentisi %50**

Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 1997;25:1318-26
Lipsky BA. *Clin Infect Dis* 2004;39:885-910
Epelqvist J, et al. *Foot Ankle Int* 1995;16:388-94
Jeffcoate W, Jarding KG. *Lancet* 2003;361:1545-51

Kanser; 5 yıllık sağkalım

- ✓ Meme % 55 - 84
- ✓ Kolon % 30 - 61
- ✓ Prostat % 45 - 80
- ✓ Epitelyal kanserler % 44 - 66
- ✓ Kolorektal % 58
- ✓ KLL %70
- ✓ Tiroid %74 - 82
- ✓ Tüm kanserler ortalaması % 40 - 50

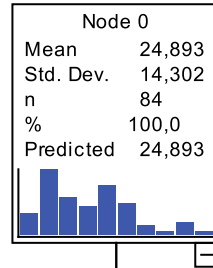
Coleman MP et al. Lancet Oncol 2008;9:730 - 56
Faivre JE et al. EJ Cancer 2012;48:1417-424
Bosard N et al. EJ Cancer 2007;43:149-60
Sharp D. Lancet 1999;353:1437-38
Colonna M. Et al. EJ Cancer 2006;42:2598-608

Diyabetik Ayak İnfeksiyonu = Kanser

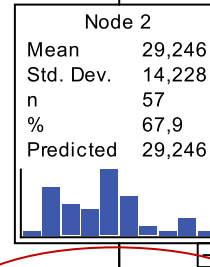
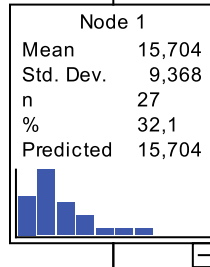
Hastanede Yatış Süresi

Duration of hospitalization

Osteomyelitis
Adj. P-value=0,000, F=20,231,
df1=1, df2=82

No Yes; <missing>

Surgical procedure
Adj. P-value=0,021, F=8,659,
df1=1, df2=25

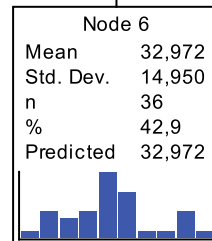
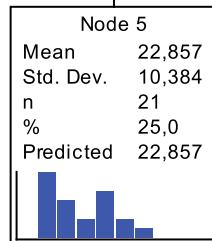
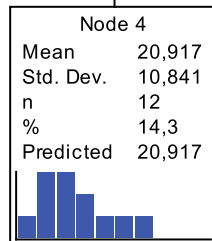
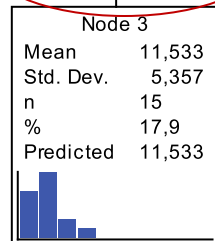
Resistant bacteria
Adj. P-value=0,025, F=7,479,
df1=1, df2=55

Amputation; No surgical procedure

Soft-tissue debridement

No

Yes; <missing>

Risk faktörü	Ampütasyon		P	
	Var	Yok		
Önceden ayak infeksiyonu geçirmek	Var (45)	17	0,001	
	Yok (49)	5		
Önceden osteomyelit geçirmek	Var (20)	9	0,03	
	Yok (61)	12		
Önceden ampütasyon geçirmek	Var (20)	9	0,017	
	Yok (72)	13		
Nöropati	Var (59)	20	0,003	
	Yok (35)	3		
Osteomyelit	Var (48)	17	0,009	
	Yok (30)	3		
		Tedavi sonucu		P
		Olumlu	Olumsuz	
Lökosit düzeyi/mm ³ median (25% - 75%)		10006,9 (3921,4)	12274,7 (5204,8)	0,047
N=71		n=56(%)	n=15(%)	
Dirençli bakteri üremesi	Var (37)	25 (67,5)	12 (32,5)	0,021
	Yok (34)	31 (91,4)	3 (8,8)	

	Risk faktörü	P	OR	%95 CI
Ampütasyon	Önceden ayak infeksiyonu	0,005	6,99	1,827-26,743
	Osteomyelit	0,015	6,173	1,425-26,74
Olumsuz tedavi sonucu	Dirençli bakteri üremesi	0,016	5,333	1,372-20,735

Ertuğrul MB. et al. *Eur J Clin Microbiol Infect Dis.* 2012;31(9):2345-52.

❖ Dirençli etkenler ile oluşan infeksiyonlarda ampütasyon oranları duyarlı etkenlere göre anlamlı olarak yüksek ancak iyileşme süresinde aralarında fark yok.

Richard J.L. et al. *Diabetes Metab* 2008;34:363-9

DIYABETİK AYAK İNFEKSİYONLARINDA MALİYET

Araştırmacı	Ülke	Maliyet (Dolar)
<u>Primer Bakım</u>		
Bouter <i>et al.</i> (1988)	Hollanda ¹	10,000
Apelqvist <i>et al.</i> (1994)	İsveç ¹	7,000
<u>Ampütasyon sonrası bakım</u>		
Connor (1987)	İngiltere ¹	14,000
Bouter <i>et al.</i> (1988)	Hollanda ¹	15,000
Bild <i>et al.</i> (1989)	ABD ¹	8,000-12,000
Reiber (1992)	ABD ²	20,000-25,000
Thomson <i>et al.</i>	Yeni Zelanda ¹	11.000
Apelqvist <i>et al.</i> (1994)	İsveç ³	43,000 ⁴ -65,000 ⁵
Van Houtum <i>et al.</i> (1995)	Hollanda ¹	14,500
<u>Uzun dönemde bakım (3 yıllık dönem)</u>		
Apelqvist <i>et al.</i> (1995)	İsveç ¹	Primer bakım 16,000 ⁶ -26,000 ⁷ Ampütasyon sonrası bakım 43,100 ⁴ -63,100 ⁵

1)Hastanede yatış maliyeti, 2)Rehabilitasyonu da içeriyor, 3) Bakım sonrası total direkt maliyet, 4)Minör amputasyon, 5)Majör amputasyon, 6)İskemi yok, 7)İskemi var

SONUÇ

- ❖ Tüm diyabetik hastalarda osteomyelit açısından değerlendirilmelidir.
- ❖ Gelişen diyabetik osteomyelit gelişmeden önlenmelidir.
- ❖ Osteomyelit tanısı konulan hastalarda cerrahi girişim sonrası tedavi edilmelidir.
- ❖ Cerrahi ve antibiyotik tedavisi sonrası uzun süreli izlem gereklidir.
- ❖ Ampütasyonun başarılı sonuçları uzun dönemde daha rahat olacaktır.

infeksiyonu ve

ile, infeksiyon
keskinliği durumunda ise
tedavi edilmeli

da hasta, minör
antibiyoterapi ile

kontrol altına
düşürülmelidir

tedavide daha
tedavi sonrası uzun
sağlayacaktır.

Emek, Sabır, İnat

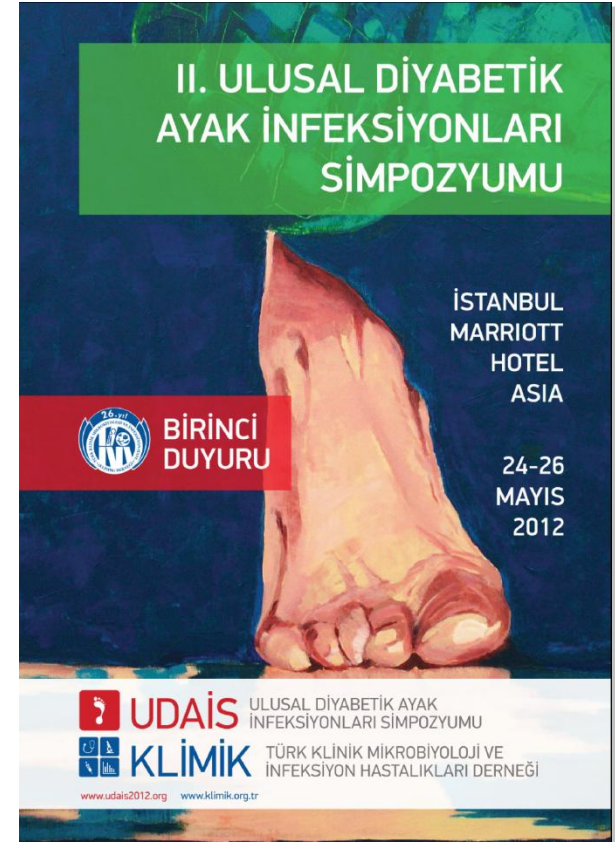

**DİYABETİK AYAK
İNFEKSİYONLARI**
KLİMİK Derneği Diyabetik Ayak İnfeksiyonları Çalışma Grubu

11 uzmanlık alanından
150 katılımcı

12 uzmanlık alanı ve diyabet
hemşireleri ile 360 katılımcı

Ameliyat sonrası

Tedavinin 3. ayı

Poliklinik kontrolü

On the Treatment of Ulcerated Legs

“The treatment of such cases is generally looked upon as an inferior branch of practice; an unpleasant and inglorious task, where much labour must be bestowed, and little honor gained”

*Edinburgh Medical & Surgical Journal
Volume 1, 1805*

Teşekkür Ederim

III. ULUSAL DİYABETİK AYAK İNFEKSİYONLARI SİMPOZYUMU

08-09 MAYIS 2014
HİLTON KOZYATAĞI, İSTANBUL

ULUSAL DİYABETİK AYAK
İNFEKSİYONLARI SİMPOZYUMU

www.klimik.org.tr/udas2014

TÜRK KLİNİK MİKROBİYOLOJİ VE
İNFEKSİYON HASTALIKLARI DERNEĞİ

www.klimik.org.tr, klimik@klimik.org.tr

TÜRK KLİNİK MİKROBİYOLOJİ VE
İNFEKSİYON HASTALIKLARI DERNEĞİ
ULUSAL DİYABETİK AYAK
İNFEKSİYONLARI SİMPOZYUMU

08-09 MAYIS 2014
HİLTON KOZYATAĞI, İSTANBUL

www.klimik.org.tr

ULUSAL DİYABETİK AYAK
İNFEKSİYONLARI SİMPOZYUMU

www.klimik.org.tr

INTERNATIONAL WORKING GROUP ON THE DIABETIC FOOT

<http://www.iwgdf.org>

KLİMİK DERNEĞİ DİYABETİK AYAK İNFEKSİYONLARI
ÇALIŞMA GRUBU

<http://www.klimik.org.tr>

UDAİS ULUSAL DİYABETİK AYAK
İNFEKSİYONLARI SİMPOZYUMU
8 - 10 Mayıs 2014 İstanbul